

მედიკალიზაცია

№ 17

1917

შინაარსი. კომისარიატი—ეშმაკი. სიზმარ—ცხადი—
ხოკოკო. ეილიაუიოლოია—კენჭი. უდიდეს საიდუმლოს ფარ-
და ეხლება—მორიელი. შარალა—კოლო. გავლენა რეველი-
უციისა—სმართ ბელი. ბრძნული სიტყვები—ნიკოლოზ
მეორე. პროტოპოვის დიურე—დ. ჩ—ხა სამისო—

გოგია. პატარა ფელეტონი—წაველა. მბლალოთის—ვ.
შიფო. ბათუმი—ისკანდერი.
კარკატუჩი. ნადიმი საიქიოს, რასაც დასთეს,
იმასვე მოიმიკი. ორი გზა.

ორი თამისუფალი აღზილი საიქიოს ნადიმი (1905 წლის ჟურნალიდან)

ერთი მათგანი. დავიწყით ბატონებო, დრო არის..
თავმჯდომარე. ცოტა მოითმინეთ, ჯერ დრო არ არის, ჩვენ ველით ორ
პატივცემულ სტუმარს...

კომისარიასტი

მეტი დაყოვნება აღარ შეიძლებოდა. მთელი საქართველო ახალ წესზე მოეწყო და „ეშმაკის მათრახი“-ს რედაქცია ხომ გამონაკლისს ვერ შეაღდგენდა.

მადლობა განგებას, კრებისათვის ნებართვა აღარ არის საჭირო, გინდა შეიკრიბები, გინდა დაიშლები, გინდა არც შეიკრიბები და არც დაიშლები.

ჩვენი რედაქციის საზოგადო კრება 13 აპრილს მოხდა და ვინაიდან კრებაზე შესვლა უფასო იყო, აუარებელი ხალხი დაესწრო. ქართველი ხალხის კულტურული განვითარება ყოველივე ექვს გარეშეა, თუ სახეში მივიღებთ კრებებზე სინარულსა და ლაპარაკს.

ხანგრძლივი კამათისა და შეჯახ-შემოჯახების შემდეგ კრებამ აირჩია ხუთმეტი დებუტატი, რომელთაგან შესდგა საბჭო, სახელწოდებით „ეშმაკის დებუტატთა საბჭო“.

დებუტატთა საბჭომ გამოკყო „აღმასრულებელი კომიტეტი“, ხოლო კომიტეტმა სარედაქციო საქმენი გაანაწილა კომისართა შორის. ეს გარემოება უნდა მიეწეროს კრების სურვილს სარედაქციო საქმეთა ჯეროვან მოწყობისას და არა იმას, თითქო საქართველოში ყველა წარჩინებული პირი უთუოდ „კომისარი“ უნდა იყოს.

მთავარ ანუ რედაქტორ კომისარად ერთხმად არჩეულ იქნა ამხანაგი ეშმაკი, რომელმაც არ მოისურვა ფსევდონიმის უკუგდება დამფუძნებელი კრების მოწვევისა და დემოკრატიული რესპუბლიკის დაშყარებადღე.

ფელეტონ კომისარად არჩეულ იქნა ამხ. მორიელი, დიდი ხმის უმეტესობით. მას დაევალა წერა როგორც „პატარა“, აგრეთვე „დიდ“ ფელეტონებისა“.

შარად-კომისარობა ერთხმად მიეკუთნა დახელოვნებულს ამ დარგში ამხანაგ კოლოს და თანაც დაევალა უკეთესი შარადების უზშირესი თხზვა.

პრეს-კომისარად არჩეულ იქნა ჩვენი ახალგაზრდა თანამშრომელი ამხ. სამართებელი. მას ევალება თვალყური ადევნოს ჟურნალ-გაზეთებს და ამოკრიბოს იქიდან ყოველივე საეშმაკო.

ფოსტ-კომისარობა კრებამ მიანდო ამხ. კ—ის.

აღნიშნული კომისარი ვალდებულია დაუყოვნებლივ პასუხი გასცეს პარტიის წევრებს და მიუთითოს მათ საგოდრე ნაწარმოებთა ამა თუ იმ ტაეპზე.

მუშ-კომისარობა დროებით მიიღო თავის თავზე ამხ. ეშმაკმა. ამგვარი ინციდენტი პეტროგრადშიაც მოხდა. ჩვენ ვიცით, რომ ა. ი. გუჩკოვი ასრულებს თანამდებობას ზღვითა და სამხედრო მინისტრისას. მუშ-კომისარს ევალება შეჭკვეოს ქ-ნი მუხის პარპაში საქართველოს ტერიტორიაზე. ვიქარი განვმარტო, რომ „შეკვეცა პარპიშისა“ სრულიადაც არ ნიშნავს ვისიმე თავისუფლების შებოქვას, არამედ მას მხოლოდ ნება არ ექნება იპარაპაშოს თავის ნებაზე.

შტაბ-კომისარობა ერთხმით ებოძა ამხ. ისტორიკოსს. მის მოვალეობას შეაღდგენს მიმოხილვა საგარეო და საშინაო ომისა, ხოლო მიმოხილვას მისას გადასათვლიერებლათ ენიშნება ცენზორ-კომისარი ი. გე—ვა—ლი.

სცენ-კომისარათ არჩეულ იქმნენ ამხ. გოგია და ლ. ობოლი. მათ უკვე იციან თავისი მოვალეობა, რასაც პირნათლად ასრულებენ.

იგავ-კომისარობაზე სასურველი კანდიდატი არ აღმოჩნდა. ძველათ ცნობილი იგავ-მწერლები ა. ბლიკვაძე და ონისიმე კარგა ხანია უგზო-უკვლოთ დაიკარგნენ. აღმასრულებელ კომიტეტს დაევალა ყოველი ღონის ძიება მიიღოს მათ აღმოსაჩენათ, ხოლო ვიდრე ეს არ მომხდარა იგავ-კომისარის ტახტი თავისუფალი დარჩეს.

ხანგრძლივი კამათი გამოიწვია აგრეთვე მესტიერ-კომისარის არჩევამ. მთელი კრება ერთხმად ითხოვდა ამ თანამდებობაზე ამხ. ბლიკვაძის დაფუძნებას, მაგრამ, როგორც მოგახსენეთ, ის ჯერ-ჯერობით ვერ აღმოვიჩინეთ.

გამოითქვა აზრი ამგვარი განაწილებისა: ონისიმე—იგავ-კომისარი, ხოლო ბლიკვაძე მესტიერ-კომისარი, მაგრამ ამხ. მორიელის შენიშვნისა არ იყოს ეს წააგავს „ცაში წეროს ხილვას და ძირს შამფურის“ თლას“.

თარგმან-კომისარის ადგილზე ერთხმად არჩეულ იქმნა დ. ჩ—ლი. მას ევალება საგარეო პოლიტიკა, ანუ უცხო ერთა თვალყურის დევნება და მათ ნაწარმოებთა ქართულ ქმნა.

არჩეულ იქმნენ აგრეთვე კომისარები: კორექ-

ტურისა, კარიკატურისა, სტამბისა, ცინკოგრაფიისა და სხ. და სხ. და სხვათა.

კრება დასრულდა ნაშუაღამევის პირველ საათზე.*)

ამხანაგებო! გამოუცხადეთ ნდობა ახალ მთაგრეხბას! მოითხოვეთ კარგი ფელეტონები! იბრძოლეთ კარგი კარიკატურებისათვის. მხარი დაუჭირეთ კარგ შარადებს!

გაუმარჯოს „ეშმაკის მათრახს!“

ეშმაკი.

სიზმარ-ცხალი

სიზმარი ვნახე, თვის წინად, ხევში წყვდიადი ქრებოდა, მზის ოქროს ფერი სხივები, ქვეყნის მკერდს ექარებოდა;— დამფრთხალი დამის სულეები, ორწოხში იკარგებოდა. მახვილი ნემეზიდისა, მენის კვერთხსავით ელავდა.— მუშა და ჯარი ქუჩაში, მრისხანე ტალღათ ღელავდა. ამათი ძღვევის ყიჟინა, კილით კიდემდი წვდებოდა, ორთავიანი არწივი, ფეხზე ველარა ღებოდა. გამცემ გამყიდველ მინისტრებს, ციხეში ერკებოდნენ, ჯაშუშები და ჯანდრები მათ უკან გამოყვებოდნენ. „მოღვაწე“ პრავოკატორებს გულს შიში ეპარებოდათ; (ვერ გაპყიდინ მოძმეებ,

*) ფოთის ქალაქის კომისრად ანუქუელ იქმნა ბუტუნა... (თუმცა მან საჯაროებთოს ბოლო დროს ცოტა უმტუნა.) აგრეთვე ქუთაისისთვის გუჯავს კომისრად ხუნაგი (თუმც ბოლო ხანად იმანც სხვა აინჩა ბუნაგი.)

ამაზე გული წყდებოდათ.) ხმა მართლის სამართლისა, როგორც ყუმბარა სკდებოდა;— თავისუფლების ჟინჟილი ყველას გულთ ეკიდებოდა.— მეფე და მისი მეუღლე | რაპუტინს ევედრებოდა: „ისხენ წმინდაო, რუსეთი!“ ეს ლოცვა ბაგეთ ხთებოდა. წითელთა თროშათ ფრიალი ლაქვარდ ცის გულსა სწვდებოდა ხალხი მას „მარსელიოზის“ სიმღერით ეგებებოდა. დღეს გამოვფხიზლდი და ვზედავ სინამდვილეთა ყოველი; და აწ ერთობის შემყურე, ყოველ სიკეთეს მოველი...

როკოკო.

„სიოლიანი სოლიანი“

„ეშმაკის მათრახის“ რედაქტორ.— კომისარ ბ. ნ. ეშმაკს.

მოქალაქე ეშმაკო უმოარჩილესად გთხოვ (და არ მოვიტხოვ, როგორც დროს შეეფერება). თქვენი პატივცემული ჟურნალის უკანასკნელ გვერდზე მცირე (თუ ბევრი არ დასქირდა) ადგილი (მიწა არ იგულისხმით, ქალღღებ გთხოვ, წინააღმდეგი ვარ როგორც მიწის დატაცების, ისე სოციალიზაციის) დაუთმო ამასთანავე წარმოვლინებულ გამოცანას, რომელიც ცნობილი საზოგადო მოღვაწის და დიდებული მოქალაქის განსვენებული სოლომონ ზურგიელიძის დაუბეჭდავ ხელთნაწერებში აღმოვაჩინე. სოლომონის სახელის გაგონებაზე შენ განცვიფრდები და იკითხავ: რატომ უკანასკნელ გვერდზე თხოულობ ადგილს, როდესაც პირველსაც სიამოვნებით დაგითმობდიო? ვიცი, ეშმაკო, რომ დიდ პატივსა სცემ სოლომონის ხსოვნას, მაგრამ მე მაინცა გთხოვ უკანასკნელ გვერდზე მოათავსოთ გამოცანა. აი რატომ: ჯერ ერთი, თვით უკვდავ სოლომონს აქვს ერთ ადგილას ნათქვამი: „გამოცანების ადგილი უკანასკნელი გვერდიო“.

რადგანაც მისი დაბეჭდვა უკეთესია ბოლოში“.

უნდა ვიგულისხმოთ, რასაკვირველია ყურანლის გვერდი და არა ის, რომლისაგანაც ევა წარმოიშვა. მეორეც ისა, რომ გამოცანებს სოლომონის მეცნიერულ და მხატვრულ ნაწარმოებთა შორის სამართლიანათ უკავია უკანასკნელი ადგილი. და, მესამეც ისა, რომ ასეთი ადამი არსებობდა ძველათ ჩვენს^{*)}ყურანლებში აი თვით გამოცანაც:

„სამამდროვო გამოცანა“ *)

ე ი ო ი ა უ ი, ა ო ო ი ა
ი ო ი ა უ ი ა ო ო ი ა
ო ი ა უ ი ა ო ო ი ა
ი ა უ ი ა ო ო ი ა
ა უ ი ა ო ო ი ა
უ ი ა ო ო ი ა
, ა ო ო ი ა
ა ო ო ი ა
ო ო ი ა
ო ი ა
ი ა
ა

გამოცანას ბოლოში სოლომონისავე ხელით მიწერილი აქვს:

„ვინც ამ გამოცანას ვერ ახსნის, უცილებლათ ბრიყვია ქკუინს, თუ კი ქკუა აქვს, ახსნა არ გაუჭირდება.“

უნდა გამოგიტყდეთ, ბ. ეშმაკო, რომ ამ გამოცანის აღმოჩენის შემდეგ სამი დღე და ღამე ძილი და მოსვენება არ მიპარებია ჩემს თვალებს. ყველაფერი დამეფიწყდა ქვეყანაზე: რევოლიუციაც, რეაქციაც, პროვოკაციაც და ყოველგვარი კომისიაც. სამი დღე და ღამე ბრიყვისა და სულგლის სახელს ვატარებდი უკვდავი სოლომონის განაჩენით. მაგრამ ბოლოს მაინც გამარჯვებული გამოვედი. გამოცანა ავხსენი.

ახლა მსურს ეს შესანიშნავი გამოცანა „ეშმაკის მათრახში“ დაიბეჭდოს. მხოლოდ აქვე უნდა

დაფურთო ზოგიერთი განმარტება, რომ ცოტათი მაინც გაუადვილდეს მკითხველს გამოცანის ახსნა.

პირველ ყოვლისა თქვენს ყურადღებას მივაპყრობ გამოცანის აგებულებას. ის ლექსითაა გამოთქმული, ლექს არც ერთი თანხლოვანი ასო არ ურევია. ლექსი გეომეტრიულ ფიგურას—სამკუთხედს წარმოადგენს*). ყველა ეს ასეთი თვისებებია, რომლებიც მხოლოდ ზურგიელიძის პოეზიის დამახასიათებლათ უნდა ჩაითვალოს. არსად ამისი მსგავსი რამ სხვა ჩვენს გამოჩენილ მხატვრულ ნაწარმოებთა შორის ძველათ არ შეგვხვედრია. მე ვკისრულობ ვაბედულებას და ვამტკიცებ, რომ ზურგიელიძე ყველა ჩვენს პოეტებზე მაღლა დგას ამ მხრივ და პირველი ადგილი უკავია მათ შორის. არც ერთს ჩვენს პოეტს მარტო ხმოვანი ასოებით აწყობილი ლექსი არ გამოუთქვამს. ეს კი სოლომონს ლექსის კეთილ ხმოვანებისათვის აქვს შემოღებული.

გარდა ამისა, თუ ლექსს მარჯვენა კუთხიდან ქვემოდან ზევით თვალს შეავლებთ, თქვენს განცდიფრებას საზღვარი არ ექნება. წარმოიდგინეთ მთელი ლექსის უკანასკნელი მარცვალი არის ყოველ სტრიქონში „ია“, ესე იგი იმ ყვავილის სახელი, რომელიც თვისი სინაზით და კეთილსურნელებით ასე მძლავრათ გვხიბლავს და გვათრობს, და რომელიც ყველა ყვავილთა შორის უკეთილხმოვანესია თვისი სახელწოდებით. ეს კიდევ ცოტაა. გაჰყვიეთ ისევ ლექსის აგებულებას მარჯვნიდან მარცხნივ**) და თქვენ კიდევ მეტ განსაცვიფრებელ სურათს ნახავთ. მთელ ლექსს საფეხურებივით ერთი და იგივე ასო მისდევს ძირიდან წვერომდე. მხოლოდ ზეადამიანის გონებას შეეძლო ასულიყო პოეზიის ასეთი უმწვერვალესი განვითარების საფეხურამდე. ასეთიც არის ჩვენი უკვდავი გენიოსი სოლომონი. ახლა ჩაკვირდით ლექსის თვითეულ პჭკარს, და დასტკბით მისი შეუღარებელი მუსიკაპოლური ეზიით!

*) სოლომონის დროს მხოლოდ აფურისებური ჭორმის ლექსები იწერებოდა. კულ მივიწროებულნი, სამკუთხედი ლექსების წერა სოლომონის მიმბამველობით დაიწყეს ჩვენში ამ უკანასკნელ დროს.

**) ამ მიდრეკილებიდან (მარჯვნიდან მარცხნივ!) ბევრი საგულისხმიერო დასკვნა შეიძლება გამოვიყვანოთ, შესახებ ჩემი მგონის მსოფლ მხედველობისა.

თუმცა გამოცანა წარსულ საუკუნეში არის დაწერილი მაგრამ ალბათ მაშინაც დროული ყოფილა.

ბევრი რამ საიდუმლოება მარხია ალბათ ამ ლექსის წყობილებაში, მაგრამ ეს თქვენთვის მომინდვია, ბ. ეშაკო, გამოსაშვარავებლათ. მე-კი ამ აუცილებელი გძელი წინასიტყვაობის შემდეგ ისევ გამოცანის დედა აზრს მივაქცევ მკითხველის ყურადღებას.

როდესაც ორი დღე განვლევ გონების საშინელ მუშაობასა და ოფლის დერაში, ის იყო, სასწარკვეთილს მსურდა სოლომონის განაჩენისათვის საკუთარი ხელი მომეწერა და ჩემი თავი ბრყევთ მელიარებია, რომ უეცრათ ერთმა აზრმა გამიელევა თავში. აკროსტიხის ფორმაში ხომ არ არის ლექსი ჩამოსხმული მეთქი? მიზნედილი თვალები ისევ ლექსს დევაჰყიტე და სიხარულით კინადამ ცას მივსწვდი ჩემი მოყვანილობის პატრონი*) მთელი პირველი სტრიქონი თავისი აგებულობით და შემადგენლობით სავსებით განმეორება პირველი მარცხენა სვეტის თავიდან დაყოლებული და ასე წაითხება:

მიოიაში აოოია.

სტრიქონის გასაყოფი ნიშანიც ე. ი. მძივე სოლომონს აქვს თავისი ხელით დასმული და ახსნაში უწერია: „ორი სიტყვა არისო“. ეს საკმარისი არ იყო კიდევ. გამოცანა მიინც გამოუცნობელი იყო. უკანასკნელი მესამე დღე მხოლოდ ამ ორი სიტყვის ამოხსნას შევალევი ჩემი ძალ-ღონე. ბევრი ვიმტვრეე თავი, ბევრი ვითავცემე. ბოლოს შემლილს დავემსგავსე. ამ ორი „უაზრო“ სიტყვის გარდა ჩემს თავში აღარაფერი აზრი აღარ მოიპოვებოდა. საშინლათ დამეძაფრა ნერვები. დავიწყე ოთახის კუთხიდან კუთხემდე სიარული და მხოლოდ ერთსა და იმავეს ვიმეორებდი: **ვიოიაში აოოია.** ჯერ ნელა და მერე და მერე ხმა მძლლა. დაუსრულებელი არაფერი არ არის. ბოლოს ჩემს ტანჯვასაც მოედო ბოლო. გამოცანა ავხსენი, საჭირო დარჩა მხოლოდ შიგა და შიგ თანხმევანი ასოების ჩასმა და გამოცანაც დამარცხებული გაიშოლტა ჩემს წინაშე. უნდა გამოგიტყდეთ მე თვითონ გამოცანა იმდენათ არ მაინტერესებდა, რამდენათაც ის, რომ როგორმე თავიდან მომეხსნა

*) მკითხველს რომ გაუადვილდეს წარმოდგენა, ჩემს მოყვანილობას თვალსაჩინოთ ასე გამოვსახავ: ღია ავტომობილში როცა ვზივარ, მარტო ყურებს ხვეით მოვსჩანვარ.

„ბრიყვის“ სახელწოდება. ჩემს აღტაცებას საზღვარი არ ქონდა. მზათ ვიყავი სოლომონ ზურგიელიძე გულში ჩამეკრა და ჩამეკოცნა.

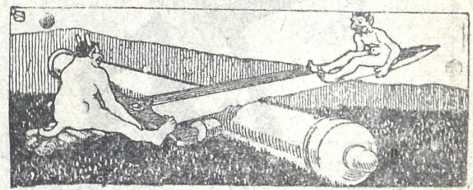
ახლა თქვენ სცადეთ პატივცემულო მკითხველნო, თქვენი ქუთის ძალა და დაუმტყიცეთ უკვდავ სოლომონს, რომ ჩვენში ბევრი მოიპოვება ისეთი პირები რომლებიც მის ბრძნულ გამოცანას ახსნიან და ბრყევთა წრეში არ მოისურვებენ დასკუპებას. თუ ვინცობაა გამოცანა ვერაფერ ახსნარაც არა მჯერა. ასეთები ცოტა მეგულებია არა თუ თავისუფალ საქართველოში, არამედ ბრყალეზიან „საქართველოშიაც“, მაშინ შეიძლებული ვიქნები თვითონ ავიხსნათ ის და გამოვიყვანოთ უხერხული მდგომარეობიდან, რომელშიდაც ჩემდა უნებურათ ერთი კვირით დარჩებით მხოლოთ.

ვაფრთხილებ ბ.ბ. ექიმებს, ხუცებს და ახნაურებს თავს ნუ შეიწუხებენ ტყვილათ. ზურგიელიძის მაგიერ ბოდინს ვიხდი მათ წინაშე, რომ ასეთ უსიამოვნობას ვაყენებ, მაგრამ მე აქ ერთად ერთი მოსაზრებით ვხელმძღვანელობ: მე არ მინდა, რომ უბრალოთ დაიკარგოს ამდენ მუშაკთა შრომა, როდესაც ის ასე საჭიროა შემოსეული გარემო მტრისა და შინაგანი რეაქციისაგან სამშობლოს დასაცავათ.

ჩემს გვარსა და მისამართს არ ვაცხადებ, რადგან მეშინია ძალმომრეობის მსხვერპლი არ შევიქნე. როდესაც გამოცანას ავხსნი და ყველას გეკოლინებათ მისი მნიშვნელობა, მაშინ მეც ჩამოვიხდი ნიღაბს და ნამდვილი გვარით წარმოვსდგები თქვენს წინაშე. მანამდე-კი ესთხოვ „ენშაკის მათრახის“ კომისარს ბ. ეშაკს საიდუმლოთ დაცვას ცნობის მოყვარეთაგან ჩემი ფსევდონიმი, ხოლო „მკლავაძეებისაგან“ ჩემი პიროვნება და ტანის მოხაზულობა, ვინაიდან ქალაქის მილიციას ჩემთვის არ სცალია.

გამოცანის ახსნა მსურველს შეუძლია გამოავზავნოს „ენშაკის მათრახის“. რედაქციაში.

კენჭი.

უდიდეს საიდუმლოს ფარდა ეხდება.

მადრიდ

თქვენ უკვე ჩაითხული გექნებათ ზემორე ამისა მოთავსებული საისტორიო გამოცანა სოფლოზნ ზურგეილიძის, რომელიც შემთხვევით აღმოუჩენია ჩვენს ნიჭიერ თანამშრომელს ამხ. კენჭს. ჩვეულე-ბრივის თავმდაბლობით გვთხოვს ამხ. კენჭი მის წერილს ჟურნალის უკანასკნელი გვერდი დავუთმოთ, მაგრამ ეს ჩვენს ძალ-ღონეს აღემატება. თუნდაც ძვირფასი სოლომონი იმ აზრისა ყოფილიყო „გამოცანების“ შესახებ, როგორი აზრიც მის ტაეპშია გამოთქმული, ჩვენ მაინც წინააღმდეგ წავიდოდით. ნეტარ ხსენებულმა აკაკიმ ანდერძი დასტოვა საჩხერეში დაეკრძალათ ნეშტი მისი, მაგრამ მაღლიერმა სამშობლომ ის მთაწმინდაში ასვენა და მიივიწყა.

ასეა ჩვენი საქმეც. სოლომონის ყოველი სიტყვა, ეგ ხალხის სიტყვაა და ჩვენ არ შეგვიძლია ის მეთექვსმეტე გვერდზე გადავასახლოთ.

ესეც არ იყოს, ჩვენს წინაშე სასწაული ხდება! მეტსაც ვიტყვით, ჩვენს წინაშე ნამდვილი სასწაული ხდება! ფარდა ეხდება ერთ უდიდეს საყითხს, ერთ უდიდეს საიდუმლოს ჩვენი წარსულისას.

ნუ ვიქნებით სულმოკლენი! დაე, ყოველი ქართველი თავისი საკუთარი ძალღონით მივიდეს იმ დასკვნამდე, სადაც მივეყვართ უკვდავი სოლომონის გენიას. „სამღწის გარდაცვა“ გასაღებია იმ ცხრა-კლიტულისა, რომელშიაც რეაქციამ ვერაგულათ ჩაჰკეტა ჩვენი უკვდავი მგონის მსოფლ-მხედველობა.

გასაღები ხელთა გაქვთ, სცადეთ განთავისუფლება მზეთ უნახავისა.

მორიელი.

აი, შეხედეთ ამ ცხოველს რა უწონო სახის ჯიშია! შეძერება თავის ჯავშანში მტრის აღარა აქვს შიშია.

დაღის სისწრაფით, ვითარცა კახეთის რკინის ცხენია. (არა თუ დევნა იმისი, ყურებაც მოსაწყენია).

ორი ასო აქვს სახელად. ხმოვანი, თანხმოვანითა. გავსწიროთ. ბოლო მათგანი, კმაყოფილ გავხედეთ ამითა.

აწ მოიგონეთ ამბავი, (თუ მოგონება სჭირია) რაჟც ვეროპის მიწა-წყალს მოედო, როგორც ჭირია.

გაანადგურა კულტურა, მუსრი გაავლო ხალხებსა. (მისი ბრალია თუ ხედავთ სამგლოვიარო თალხებსა).

ბოლო არ უჩანს, თუმცაღა ყველა ესწრაფვის იმასა, თუ როდის გაათავებენ ცრემლთა და სისხლის წვიმასა. სრულად გვეჭირია სახელი ეგ მოსასპობი ჭირისა, ვისგანაც მთელი ქვეყანა დღეს ცხარე ცრემლით სტირისა.

მესამე სიტყვა, რომელიც წინ გვიდგას საძებრათა იმერეთისკენ იციან ლომეთა დასამყარათა.

წაბლისა არის ნაქები, მუხაც არ დაიწუნების სიმავრე მართებს, რამეთუ ზედ წყნელი გაიღუნების.

ავილოთ სიტყვა უკლებლივ, შიგ მეთი არაფერია

და თუ იპოვეთ ყოველი
შარალაც შენაკერია.

ხელობა არის ახალი,
ხელობა განახშირია,
ისე მოედო ქვეყანას
ვით ვადამდები ქირია.
მოგეტაცა თანამშრომლები
ჟურნალისტ-დრამატურგია,
დაუფრთხო მგოსნებს მუშები,
გაჰხადა ჩვენთვის ურგია.
წავგართვა კორესპონდენტი
სოფლებში განაწესია,
რას ვიზამთ, ყოვლის მიზეზი
ახალი ადით-წესია.

კოლო.

ბრძნული სიტყვები

(ნიკოლოზ მეორისა)

(დასასრული)

10 ივლის სადილზე მეფემ სთქვა:

„ვსვამ სადღეგრძელოს მათი უმაღლესობის
ბულგარეთის თავადისა და მისი მეუღლისას,
აგრეთვე ჩემი ნათლულის ბორისისას და ვუსურვებ
ბულგარეთს აყვავებას“. (მთ. მ. 1898 წ. № 150).

რუმინის მეფის წვევის გამო გამართულ სა-
დილზე მეფემ სთქვა:

„გმადლობ, თქვენო უდიდებულესობავ, ნახ-
ვისთვის. ვიღებ ჰიქას და ვსვამ სადღეგრძე-
ლოს თქვენი უდიდებულესობისას და მთელი
თქვენი ოჯახობისას“. (მთ. მ. 1898 წ. № 156).

16 აგვისტოს საოლქო მამასახლისთა, გიორ-
გის კავალერთა და სოფლების წარმომადგენლთა
სადილზე მეფემ სთქვა:

„მე ბედნიერი ვარ თქვენი ხელახლა ხილვით.
გმადლობ სამსახურისათვის, განსაკუთრებით
გიორგის კავალერებს. ვსვამ, ძმებო, თქვენს
სადღეგრძელოს“. მთ. მ. 1898 წ. № 182).

სევასტოპოლის დათვალიერების დროს მეფემ
მეზღვაურებს მიმართა:

„მე მუდამ მიხაროდა სევასტოპოლში ყოფნა.

ბედნიერი ვართ მე და დედოფალი თქვენს
შორის ყოფნით. გმადლობთ, ბატონებო, გუ-
ლითადი მიღებისათვის და ვსვამ შავი ზღვის
ფლოტის სადღეგრძელოს“. (მთ. მ. 1898 წ.
№ 186).

15 მაისს 1900 წ. კონსტანტინე მეფემ კრე-
ისერ „აზოვის ხსოვნის“ მეზღვაურებს მიმართა:
„ვსვამ სადღეგრძელოს ჩემი ძვირფასი მეზ-
ღვაურებისას“. (მთ. მ. 1900 წ. № 112).

5 ივლისს 1900 წ. სპარსეთის შახის წვევის
გამო მეფემ სთქვა:

„მისი უდიდებულესობის შახ მუზაფერ ელინის
და სპარსეთის სადღეგრძელო იყოს“. (მთ.
მ. 1900 წ. № 153).

18 დეკემბერს ლივადიაში მეფემ სთქვა:

„მე ვსვამ სადღეგრძელოს სახელგანთ-
მსროლელთა მეოთხე ბრიგადისა“.

ესტოვეთ რამოდენიმე სიტყვებს, რომლები-
დანაც ოქროპირის მჭევრმეტყველობა ცოტა მოჩ-
ლუნგებულია.

30 მარტს 1904 წ. მეფემ სთქვა:

„ბატონებო! დედოფლინა და ჩემი სახელით
ვსვამ სადღეგრძელოს ცხენოსანთა ლეიბგვარ-
დიის პოლკის მეთაურებისას“. მთ. მ. 1904 წ.
№ 76).

8 მაისს მეფემ მოსკოვის თავადაზნაურთაგან
პურმარილი მიიღო და შემდეგ სთქვა:

„გულითადი მადლობელი იმ გრძნობებისთვის,
რომელიც ჩემდამი გამოსთქვა მოსკოვის თავ-
ვად-აზნაურობამ. გადავცით თავად-აზნაურობას
ჩემი წრფელი მადლობა“. (მთ. მ. 1904 წ. № 108).

17 სექტემბერს ხერსონის გუბ. აზნაურთა ში-
სალმებაზე მეფემ სთქვა:

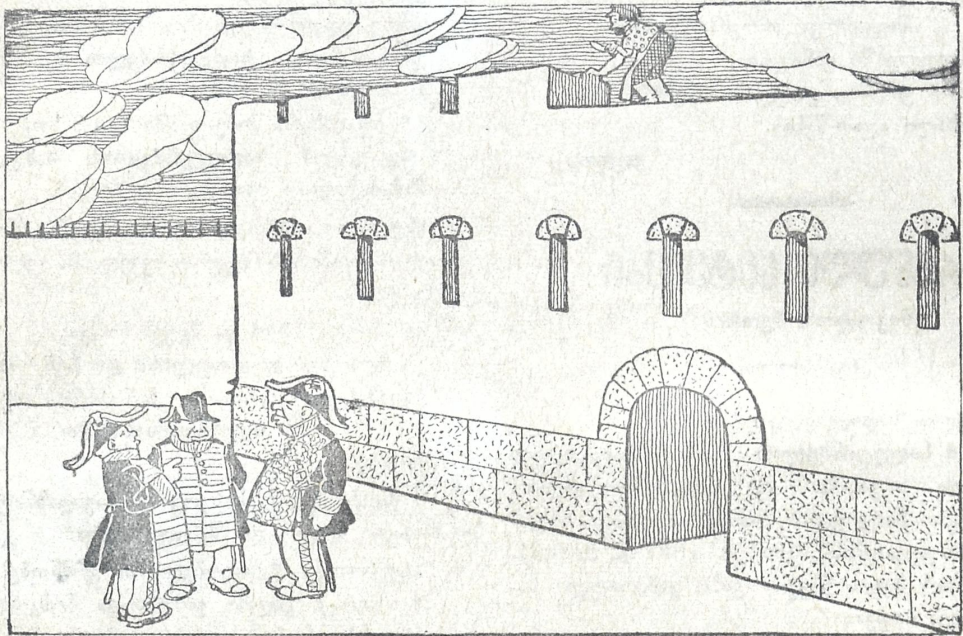
„გმადლობთ პურმარილისათვის. გადავცით თავ-
ვად-აზნაურობას ჩემი მადლობა“. (მთ. მოამბ.
1904 წ. № 213).

ხერსონის გლეხთა დეპუტაციას უთხრა:
„გმადლობთ და იმედს გამოვსთქვამ, რომ სოფ-
ლის საზოგადოებანი იზრუნებენ ჯარის კაცთა
ოჯახების დახმარებისათვის“.

15 ივლისს დედოვიდან მოსული დეპუტის სა-
ბასუხით მეფემ დასწერა:

„რუსეთის ხალხს შეუძლია მენდოს შე. არა-

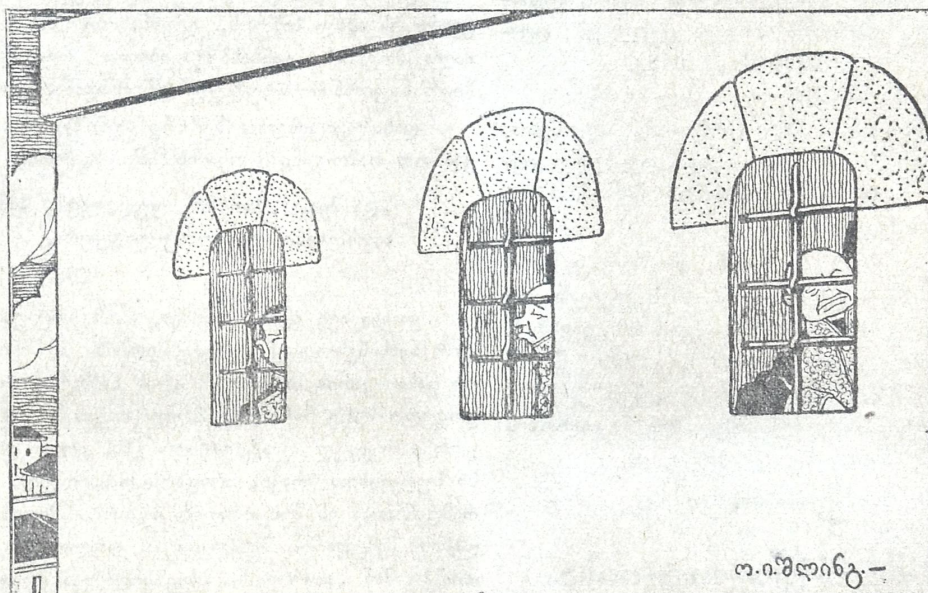
სანაც ღანთისაჲ,

გუზინ ბარბან

ბიუროკრატ მთავრობაძე. ეს ციხე ჩინებული განმთავ. თან-
 ვრები ისეთი ვიწრო აქვს, რომ ვკონებ მზის სხივიც ვერ
 გაძვრება. კედლებს ვერ განძრევს ვერც სარბანსანის უმბარა
 და სივრცითაც მთელ ქალაქს დაიტევს.

ი მ ა ზ მ ლ ი მ კ ი!

თ. ი. შლინგა —

დღეს უიზნიდან

ბიუროკრატ მთავრობაძე. ეჭვ, სად მქონდა ჯგუბ, თორემ
განა ჩემ სელთ არ იყო? მინდოდა ისეთ ფანჯრებს გავუკე-
თებდი, რომ მსე სელის გულსე მქონოდა...

სოდეს არ შეეკრავდი რუსეთისათვის სამარცხინო ზავს“. (მთ. მ. 1915 წ. № 154).

23 აგვისტოს ლიბავაში კურლიანდიის თავად-აზნაურთა დეპუტაციას უთხრა:

„მადლობას გწირავთ, ბატონებო, პატივით მიღებისათვის. მე ვსვამ კურლიანდიის თავად-აზნაურობის სადღეგრძელოს“.

21 ნოემბერს სემიონოვის პოლკის დღესასწაულზე მეფემ სთქვა:

„თქვენი სადღეგრძელო იყოს, ძმებო, ლეიბ-გვარდიის სემენოვის პოლკს ვუსურვებ აყვავებას“. (მთ. მ. 1905 წ. № 252).

იმავე დღეს საუზმის დროს მეფემ სთქვა:

„მე ვსვამ თქვენ სადღეგრძელოს, ბატონებო, და გისურვებთ ისეთსავე მკიდრ ოჯახურა კავშირს, როგორიც ახლა გაქვსთ“. (მთ. მ. 1905 წ. № 252).

ამგვარათ: 1895 წ. მეფეს წარმოუთქვამს 5 სიტყვა, 1895 წ.—2, 1896 წ.—14 (აქედან 10 იწყება „სმათ“), 1897 წ.—13 (აქედან 10 „ვსვამ“), 1898 წ.—10 (ყველა „ვსვამ“), 1899 წ.—2 („ვსვამ“ „ვსვამ“), 1900 წ.—8 (6 „ვსვამ“), 1904 წ.—4 „ვსვამ“ და ასე აღსასრულამდე ნიკოლოზის მეფობისა.

გაუგლებნა რევოლიუციისა.

არავისთვის საეჭვო არ არის, რომ რევოლიუცია მარტო ნგრევით არ კმაყოფილდება, იგი კიდევაც ჰქმნის.

საბუთი გნებავთ?

აი საბუთი. მან, რევოლიუციამ, მართალია ფრთები მოსტეხა მგოსან ი. გრიშაშვილს, მაგრამ სამაგიეროთ შეჰქმნა ისევ რაჰველი.

ახალგაზრდა მგოსანმა, ისევ რაჰველმა, ორი საუცხოვო ლექსი მოათავსა „თეატრი და ცხოვრება“-ს მე-15 ნომერში. პირველი ლექსი „ა-შ-მ-ო-რ-ე-ბ-უ-ლ-ს“, ძღვნათ ეგზავნება ჯაშუშებს და იწყება ამგვარი სმენის მომაჯადოებელი ტაებით:

„საზიზღარნო! კუჭი თქვენი ნუ თუ ისე აღიზინდა,

რომ კაცური შემეცნება შიგ გველივით ასისინდა?“

უკვე ამ ორ მარგალიტ რითში: „აღიზინდა, ასისინდა“, აშკარათ სჩანს ახალგაზრდა მგოსნის უტყუარი ნიჭი, მაგრამ „თეატრი და ცხოვრება“-ს იმავე ნომერში მოთავსებულია მეორე, უფრო ვრცელი ნაწარმოები ისევ რაჰველისა „დიდება შენდა“, რომელიც ეძღვნება დეპუტატ კარლო ჩხეიძეს.

და აი, სწორეთ ეს მეორე ლექსი მგოსნისა გვაძლევს ახალ საბუთს, დაინახოთ მასში ახალი ძალა პოეზიის განსასპეტაკებლათ რევოლიუციის მიერ ნაციონალისტურ ჯურღმულიდან მოვლენილი.

დასამტკიცებლათ ზემორე აღნიშნულისა მოვიყვანოთ რამოდენიმე თვალსაჩინო საბუთი:

„და მეფე „მარტი“, ცულღუტი, ზანტი, ააყროყინა, როგორც დიდყურა, უხეში, ურა“.

ყოველივე ექვს გარეშეა, რომ სიტყვა „მარტი“ ნახსენებია აქ ცვალებადობის აღსანიშნავათ და გასაოცარის სისწორით არის ნახმარი, ვინაიდან ყოფილი მეფე მართლაც მთელ თავის სიცოცხლეში ერთ გარკვეულ რეაქციონურ გზას ედგა და თავისი სურვილით არავის არაფარს დაჰპირებია. მაგრამ, რამდენათაც ეს შეხედულება სწორია მეფეზე, იმდენათ შემცდარია შეხედულება კარლო ჩხეიძეზე, თითქო მან „ააყროყინა მეფე ვითარცა დიდყურა“. თუ მართლაც ააყროყინა ვინმე კარლო ჩხეიძის მოქმედებამ, პირველ ყოვლისა თვით ავტორი ზემო აღნიშნული ლექსისა.

ქვევით მგოსანი ისევ რაჰველი უფრო ააშკარავებს თავის ცხოველყოფელ ნიჭს. იგი სწერს:

„დედოფალს ხელში მისცა ტარიგი, ვირუბოვისას ის თადარიგი... რაც კურთხევეითა რასბუტინითა და მის წამყენთა წალკოტ-მტილითა, „შიშტრ-კიტინითა“.

ამ კუბლეტის სიღიადეს ყველა ქართველი ჩინებულათ გაიგებს, მაგრამ აი გამოცანა:

„მეფის მინისტრებს, ნაცად „ვირისტებს“ ბედისა წერას რაც უგვირიშტებს“.

მართლაც გასაოცარია, როგორ დაუახლოვდა ასე ახალგაზრდა მგოსანი ამ უწყინარსა და მშრომელ ცხოველს. აშკარაა, რომ ის ქართულ პოეზიაში დამსახურებულ „ვირისტის“ სახელს დაიმსახურებს და სამართლიანად იქნება მისდამი ასეთი ყურადღება. მართალია ისიც, რომ მგოსანი მთელ თავის მგოსნურ ნიქს შემოქმედებისას მარტო ვირებზე არ ამყარებს, რასაც აშკარათ მოწმობს პატარა სტრიქონი:

„ვაცად ვაცადებს, ბოტებს ნაცადებს“.

მაგრამ „ვაცები“ უთუოდ მეორე ხარისხიდან როდის ითამაშებენ იასე რაჭველის შემოქმედებაში, პირველი ადგილი იქ ვირს ექნება, ეს უმპიველია.

საკვირველია, თუ სად იმალებოდა ამდენ ხანს ასეთი ძლიერი ნიჭი! ნუ თუ საჭირო იყო უდიდესი რევოლუცია, რომ „თეატრი და ცხოვრებას“ კაბადონზე აღმოკურებულყო კიდევ ერთი ასეთი მგოსანი!

ქეშმარიტათ, ვისაცა აქვდენ, მიეცეს და მიემატოს!

სამართებელი.

პროტოპოპოვის დღიური.

დღეს დუმაში ვიყავი. იქ სთქვეს, ვითომ მე სულელი ვიყო. ალბათ თვალ ყურს მადვენებენ: ყველაფერი სცოდნიათ.

ვერ წარმოამიდგენია, რატომ უნდათ ყველას, რომ მე თანამდებობიდან გადავდგე? უნდა შევეცადო საზოგადოებრივი აზრის გადმობირებას, შევეცადე პასუხის გებაში მივსცე დებუტატი კერენსკი და დუმაში ჯანდრის მუნდირით მივალ. ამბობენ ის მე ძალიან მიხდება.

ვიყავი მეფის სასახლეში. ძალიან საყვარელი ხალხია. მხოლოდ მეკარეები უნდა გავაფრთხილო, რომ დღედან „შენობით“ არ მომმართონ.

(მიწერილია ლურჯი ფანქარით: მეკარეებს გადავეცი გაფრთხილება. სიცილი დამყარეს).

ქალაქში არეულობა დაიწყო. ამბობენ, ვითომ შავი პური არ იშოვებო. საკვირველია. მე ოც და ათი დაშაშული ლორი მაქვს გადაშალული და ერთი ლუკმა პურიც-კი არ შეშინახავს. შერე მე რათ არ ვყვირი? დუმაში ილტაცებით შემხვდენ:

— რა განსაცვიფრებელი არამზადააო, იძახდენ დებუტატები ცენტრიდან.

მემარჯვენე დებუტატებმა იწყინეს ეს, მაგრამ რო შეიტყვეს ეს სიტყვები შე შეხებოდა დამშვიდდენ. ისინი ყოველთვის დამიჭერენ მხარს.

არეულობამ საშიშარი ხასიათი მიიღო. მე შემეკითხენ: რას ფიქრობს ამის შესახებ მინისტრთა საბჭოო? მე მინისტრთა საბჭოს შაგიერ თვითონ გავეცი მოკლე პასუხი:

— დაზვრეტთ ყველანი!

ძალიან გაეხარდათ. შიჩვეული არიან ამ საშვალეებს. შევიმუშავეთ სროლის გეგმა. ძალიან მხიარულათ გავატარე დღე.

განსაცვიფრებელი სისწორით ესვრიან პოლიციელები. მეც-კი შექავება ხელები. მინდა ავიდე სახურავზე და ტყვიის მფრქვეველი ავამუშაო. ავედი სახურავზე და გადავეცი:

— გამაღობ, ამხანაგო ტყვიის მფრქვეველო!

ტყვიის მფრქვეველმა მოხდენილათ მომიგო:

— ვეცდებით თქვენო აღმატებულებავ!

საბარგო ავტომობილებით შოშადგენ უცნობი პირები. მეგონა სანოვაგე მომართვეს მეთქი. თურმე ჩემთან მოვიდენ. ვერ გამიგია რა სურთ. სამადლობელი ადრესის მორთმევა, თუ ჩემი ჩამოხჩობა. ახლა იმისთანა დრო დადგა, რომ კაცი ადვილათ ვეღარაფერს ვერ გაიგებს.

ძალიან კარგი მოგონებაა უკანა კარები. გავძვერი და ცარსკოე სელოში აშოვეყავი თავი.

წავედი დუმაში. ძალიან პატივით მიმიღეს.

— აპა, ეს თქვენა, ბრძანდებით პროტოპოპოვი?

— დიას მე გახლავართ, პროტოპოპოვი.

— დაბძანდით, პროტოპოპოვო.

— ვისთვის? ხალხის გულისთვის, თუ ნიკოლოზ მეორესთვის?

— ბევრს ნუ მიედ-მოედები. ჯერ მარჯვნივ გაუხვიეთ, მერე მარცხნივ. იქ გაჩვენებენ.

ვხედავ, ყველა ჩვენები აქ შეუტყრებიათ. ძალიან გამიხარდა. სამწუხაროა, სათამაშო კარტი თან არ წამოვიღე. ვითამაშებდით.

საიდუმლოთ მოველაპარაკე კერენსკის. მოვეუყვევი სად არის დამალული ტყვიის მფრქველები. რა ჯურის კაცია ოდნავაც არ გაიღიმა. გამომშვიდობის დროს ხელი გაუწვიე. ის ძალიან ელაში უნდა იყოს. ჩემი ხელი ვერ შეამჩნია, შემხედა მხოლოდ, გაბრუნდა, ზურგი შემომაქცია და გავიდა. ალბათ ვერ დაინახა ჩემი გაწვილი ხელი.

დლიურის უკანასკნელ გვერდზე, ასანთის ნახშირით არის მიწერილი:

— „ამხანაგო ჯარის კაცო: თამბაქო ხომ არა გაქვს? მე საერთოდ ხალხისკენა ვარ“.

თარგ. დ. ჩ—სა.

ს ა მ ბ ი ს ო რ

(აფიშების გამკვრელის მოგონება)

ამხანაგებო და მოქალაქენო! დღეს პირველი მაისია. გესმით, პირველი მაისი! დღეს ჩვენი სლავადის დღეობაა. ისე უნდა ვიქვიფოთ, რომ სულ ქუდი ქერში ვკრათ. იცით ესლა მე ვინა ვარ? ის ჩანჩურა ავეტიქა არ გვეგონოთ აქამდინ რომ ვარადოვების შიშით წელკაიან ძაღლივით ვიყავი მოკუნტული და კუდ გატყვეფილი ვირთავკასავით სოროში მქონდა ცხვირი ჩარკობილის ესლა მე, სიმაღლეშიაც გაწეული ვარ და სიგანეშიაც! ვა, რას ამბობ კაცო, გავიწევი რომელია! მე რომ იმ ჯანდარ-პრისტავ-აკალოშნიკ-გოროდოვების ოინები მამავონდება პრადლაგავატი მოზგის უღარი მომდის უფლის მადლმა!

გუშინწინ სიზმარში ვნახე ჯანდრის პოლკონიკი და შიშით თმები ისე წამაიშალნენ და სმირნაში დადგნენ, რომ გვეგონებოდათ ტრიოხლინეინი ვინტოვკის შტიკებიაო!

არა, პირველ მაისობის დანეს რომ მომადგებოდნენ ხოლმე კარზე ჯანდრები და კარგი ძმაბი-

კებივით მომიკაკუნებდნენ: „ავეტიქ, ატკროი დვერი“-ო ისე არხენინათ და უსირცხვილოთ მოდიოდნენ, თითქოს პეჩატნი, პრიგლაშიტელნი ბარათები-თა მყოლოდნენ დაპატივებული!

ერთ ღამეს იმ ზურწმუნოებმა ისეთი ელდა მკრეს, რომ მაშინდელი შიშით გათეთრებული თმაწვერი დღესაც ვერ მოვაქრისტიანე! ხან ზაგრანჩინი მახი ვიხმარე, ხან პერვოი სოტის ვაქსი ვისვი, მაგრამ მაინც ვერ გავაშავე! მოდი და ნუ შაგეშინდება! მამიკაკუნეს ერთ ღამეს კარები და მეც მამენტალნათ წამოვარდი. ეს არის კარები უნდა გაუღო რომ სტოლზე წითელი პრაკლამაციები დავინახე! პრაკლამაციაო!!! იქვე ჩავიკეცე და ის იყო კიდევაც გაუკეთებლი ვიზიტს მამაჩემ ტიგრანას საიქიოს, რომ ჩემი დედაკაცი არ წამოვარდნილიყო. ხელათ მასხურა ცივი წყალი, შუბლზე ხელები გადამის-გადმომისო და მამასულიერა კაცი. ვა, რა-ზორბათ მიქცა, რა ქალობა გამოიჩინა იმ არამზადამ იმან! თვალის დახამამებაზე ჩაიცო ტანისამოსი, ის პრაკლამაციები წინ გრულში ჩაილაგა და ისე არხენინათ დადგა, თითქოს აქ არაფერიაო! ეს საქმე რომ მოვაქანრაკე ავდექი და ხელათ გაულე კარები. შამოცვივდნენ ის ზვერინცის მგლები და დაუწყეს სახლს გადმობრუნება! მე და ჩემი დედაკაცი სმირნაში ვდგევართ. უყურებ ამ დედაკაცს და რა-ღაცა არ მექმნისება, რაღაცა შიში მეპარება თან და თან. კაცო, ამ პირძაღლს ისე ჰადაზრიტელნათა აქვს ეს გრული გამობერილი, რომ გვეგონება თელეთის გუმბათიაო! გაწვრთნილ-გაცვეთილი ჯანდარი კი არა, ყველა დოყლაპია შაატყობს, რომ ის ნასტაიაში გრული არ არის. დედაკაცი ჯვარის მამის ლავაშვით გაატყველებულია, ფეხები დიმპლიპიტას ჯოხებივით გასწვრილებია და გრული კი მადისის ბუღას მიუგავს! მე რა მომეწონა ეს ჩვენი შტუკა და მაინც კატასავით გავნაბე სული და ვიფიქრე იქნება გადავრჩე მეთქი, მაგრამ ბანჩუნეს! ისე უსვირდისოთ დაუწყეს ჩხრეკა, ისე უნამუსოთ აუსე-ჩაუსვეს ხელი ამ ჩემ სობსტვენნი დედაკაცს, რომ თითქოს ჯვარი იმათ დაეწეროთ კეკეზე და მე ისე ტირაცულათა ვყოფილიყავი ქარწილში! კაცო, ერთიბეწო ხათრი არ შამინახეს ამ ზურჯულოებმა! რაც უნდა იყოს ქმარი ვარ, ვირის თავი ხომ არა ვარ, რომ ჩემ ვარდს სხვა სწყევტდეს და მე დოყლაპია-სავით პირი დავაღო და უყურო! ქიქინაზე ვსქდები

კაცი, საფეთქლები ხალიანის ტარანის ლაყუჩები-
ვით მებერება, მაგრამ რომ მაწივის კეკეს გრუდამ-
დინ, მაშინ კი ვირის ოფლმა დამასხა და ვიყვირე;
გასპადინ ჯანდარ, ვი ნე იმეიშ პრაფა ბეზ მოი რა-
რეშენია ასმატრიტ მოი ჟენი გრუდ მეთქი, მაგრამ
ვინ დაგიჯერა! ჩაუყვეს ხელი და ამაცალეს წითელი
წითელი პრაკლამაციები. დავინახე თუ არა, მაშინვე
გავშემდი კაცი წამივიდა ფერი და ისე გავყვივითლდი,
როგორც მწიფე პანტა! ვიცი რაღა რომ გამაბრაფა-
ჟიტებენ მეტეხის აღმართისაკენ, მაგრამ რას ვიზამ!
„ოჰ, ეს კარგი ტიპოგრაფია გქონიაო!“ მითხრა
ჯანდარის პოლკონიკმა, დაუწყო სინჯვა პრაკლამა-
ციებს. სინჯავს, მაგრამ მე სული ფხილღებში მეპა-
რება შიშით. ამ ცეცხლის აღში ვარ გახვეული,
რომ ერთბაშათ გაეცინა ამ ჩემ უქმურ პოლკონიკს
და ეს პრაკლამაციები სულ ერთიან თავში მამაყა-
რა. დაიწყეს ყველამ სიცილი, გატრილდნენ, და
წავიდნენ. მამაჩემი ტიგრანა რომ ამდგარიყო საფ-
ლავიდან ისე არ გამიხარდებოდა, როგორც იმათი
წასვლა! ვიფიქრე: ამოტოლა პრაკლამაციები მი-
პოვნეს და რატომ არესტუიტს არ მიშვრებიან მეთ-
ქი! ალბათ ჩესტნი ჯანდარი თუ არის მეთქი, ან არა
და კეკეს ხელის ასმა-ჩასმაში თუ გამიქვივითეს მეთქი.
დავაკვირდი ამ ქალღლებს, გადავშინჯ-ვადმთვშინ-
ჯე და პოლკონიკზე უარესი სიცილე მე წამსქდა!
რა პრაკლამაცია, რის პრაკლამაცია! თურმე უცებ
ისე შავშინებულვართ მეცა და ჩემი დედაკაციც,
რომ სტოლზე დაწყობილ-გასაკრავი პრაქექტორის
აფიშები ჩვენ პრაკლამაციათ მოგვჩვენებია. ბევრი
ვიცინეთ მე და ჩემმა დედაკაცმა, მაგრამ რას იზამ,
შიშმა ბევრი რამ იცის! იმათ შვეშინებულმა მეორე
დღესაც ვეღარ გავბედე აფიშების გაკვრა და ხაზე-
ინმა ადგილიდან დამითხოვა. აი, ასეთი ოინები მახ-
სოვს იმ განსვენებულ ჯანდარ-პრისტავებისაგან. არა,
ძალიან ფინთათ კი მოვტყუვედი მაშინ! დღევანდ-
ლამდის სირცხვილით არავისათვის არ მითქომს, მაგ-
რამ დღეს კი, რადგან სლობოდნობას მოვესწარიოთ,
ამიტომ ატკრაფენათ ვამბობ. დეე, ვისაც გაეცინე-
ბა ამ ჩემ ოინზე, იცინოს. დღეს ისეთი დღეა რომ
ყველამ უნდა ვიცინოთ და ვიმხიარულოთ.

მუშებოჯან, გენაცვალეთ,
ვიპრაზნიკოთ პერვი მაი,
ჩვენ ვილხინოთ, ვიქეიფოთ,
მტერს ვაძახოთ: „ვია, ვია!“

ახლა იმათ ივავლახონ,
ეყოთ რაც რომ გვხბრიკეს, გვექექეს,
ეყოთ რაც რომ უუცატუნეს,
ბროლის მკერდზე ჩემსა კეკეს!

—
აი გიდი, ჩემ დედაკაცს,
ცივ ნიავს არ ვაკარებდი,
იმ შეითანს კუკლასავით
ხელის გულით ვატარებდი.

—
ჩემს გოგონას უხაყორაოთ
გამოუჩნდა ჯანდარ-შპიკი,
კრინტს ვერ ვძრავდი, ცხვირს წინ მედგა,
საღდათი და მისი შტიკი!

—
მაგრამ ჩარხი შატრიალდა,
საღდათმაც სცნო თვისი მოძმე,
მტარვალეებს რომ უქნა განი,
ამის გახლით ყველა მოწმე.

—
ვიქეიფოთ, მოვილხინოთ,
ეს დღე დიდი არის ჩვეთვის,
ჩვენი ძმობა და ერთობა
ლახვარია ჩვენი მტრისთვის.

—
ძირს ნიკოლოზ გაიძვერა,
ძირს მთავრობა: უშნო, ღუნე,
ძირს ჯანდარი სისხლის მსმელი,
ჩემი კეკეს მოცატუნე!

—
მუშებოჯან, გენაცვალეთ,
ვიპრაზნიკოთ პერვი მაი,
ჩვენ ვილხინოთ, ვიქეიფოთ,
მტერს ვაძახოთ: „ვია, ვია!“ *)

გოზია.

*) უღვინოთ რომ ქეიფობა,
უშნო არის, ყველა იტყვის,
მუშის საბჭომ დღეს კი უნდა
მოგვეცეს ნება ღვინის ყიდვას.
გამშრალ კუქებს დავსველებთ,
ყლაპას დიდს არ გავგაძლებთ,
ჩენი სლოვა მუშის საბჭოს
სულ პირველთ ვადლინძელებთ.

პატარა ფელეტონი.

გაზაფხულდა შეიმოსა ტყე და ველი,
 მთებს უმღერის ტკბილის ხმებით სიო ნელი.
 მზე იცინის... შაშვმაც დაიკრიმანჭულა,
 შეხე თამროს, როგორ კობტათ მოკაზმულა!..
 სატროფოს ელის და კისკისებს: ხა, ხა, ხა, ხა!..
 რას ვეღირსე! ჩემმა თვალმა ეს რა ნახა!..
 რა დრო დადგა, მკვდრები აღსდგა, გაიხარეთ!..
 ჰკათ ძუნკალებს! ყველას ყველგან, შინ და გარეთ!..
 — დიახ, დიახ, ძილიხანამ უთხრა მაროს, —
 ჩემი ქმარი? უი, დმერთმა დაიფაროს!..
 უნდა ნახო რომ შეხტება ტრიბუნაზე,
 დაჭრილივით ღრიალს მორთავს ბოხო ხმაზე...
 გაიძახის: ტილო... ტილო... უხურს ტვინი...
 ენაზე აქვს: დე-დუ-ფა-ლი!.. რა-ს-ჰუ-ტი-ნი!..
 (თვალს ვერ მოჰკრავ ჩაფი წყალის დაღვევაზე)...
 ილანძღება მინისტრების მთავრობაზე!..
 — მინისტრები? ხალხის ასეთ შეკითხვაზე, —
 გაჯავრდება; „ნუ თუ კიდევ შეკითხებით
 და არ იცით... მფფე თვითონ იმ ვირთხებით
 სოროებში ბუობენ თავისუფლებაზე“!
 ეჰ, ვინ მოსთვლის ჩემო დაო, იქ რაც ითქმის,
 რომ მოგიყვე, ერთი დღეც კი უნდა თითქმის,
 გაათავა ჩემმა ქმარმა სიტყვა თვარა, —
 ხალხმა „ურა!“ სულ კობივით დააყარა!..
 შეხე, შეხე, აგერ მოდის ჩვენი ნატო,
 — გენაცვალე, რად წამოხველ ასე მარტო?
 ვერ იშოვე კავალერი? სად გყავს ქმარი?
 — ნუ მამბრახებ!.. იგი ჩემი აღარ არი!..
 დილას მიდის... შვალამეზე მოდის მკვდარი...
 — რა ცუდია ეს ამბავი!.. საცოდავი!..
 — ხო, ვერც ძილში ვერ ისვენებს ეს ბედშავი
 და აბოდებს: კონსტანტინე ერისთავი!..
 — იცი ბენა, რა უქნიათ იმ ჩვენ ვაჟებს?
 დარევიან გურიში შპიონაჟებს
 და მირეკენ ისე, როგორც ჯოგის თხებსა
 — ძილიხანო, რა შითხმრი ბენა ესა?!
 — დიახ, დიახ, ერთმა კბილიც გაიღესა
 დაჭირვის დროს...
 — ეს რომელმა?
 — გველმა! ნიკოკიამ...
 — ხვრელში ძრომა რომ იცოდა როგორც ტრიაში?
 — დიახ, დიახ, მასთან კიდევ დიმიტრია...
 ვინ მოვთვალო?.. როგორც კალო, ერთად ჰყრია!..

— ხო, მეც ვიცი ეს დიმიტრა... სახელ შავი...
 ერთხელ ჩვენში სახლებს, რომ დაუწყო წვაი
 და ბენიას ციმიბრისკენ უკრა თავი!..
 — დიახ, დიახ, ვის არ ახსოვს დაო ესა!..
 თუ დამიცი, კიდევ გეტყვი უკეთესსა!..
 — ბათუმლების იცი რამე?
 — არა სძინავთ დღე და ღამე, —
 დღეს მოვიდა ჩვენი ნუცი,
 არის თურმე ფაცა-ფუცი!..
 სტანციაზე გახსოვს ჯანდრის პომპოლიკი?
 ხალხს რომ კენდა წარა-მარა, როგორც ბზიკი?
 თურმე მასაც ატყუციეს კულის რაკი!..
 — გენაცვალე, რა მიამბე დაო ესა!
 — თუ დამიცი, კიდევ გეტყვი სხვა რამესა.
 ნუცამ მითხრა, —ადგენენო ქალთა „წრესა“
 (იყო კრება... იმისთანა შენსა მტრესა)!..
 მოცუნტულდა თურმე ვილაც კარბელავა
 და ესფერთ ძველ ნაცოდვილარს... ეხლა ქყავა!..
 ... აღარ გავა!..
 — იცი ქალო! ეხლა მითხარ „კომპერანტი“?
 — გეტყვი, მარა ნუ გამამხელ თუ გწამს ხატი!
 ამსებულა შიგნით: მართა, მაკო, ფატი...
 ყველა ნახი, ყველა კობტა, ყველა ფრანტი...
 ია-ვარდი, ყვავილები, განზე ქული...
 შუაზე ვაჟი ფრიად დიდი დანაყული...
 არშიყობა, ტრფობა, გრწნობა, გულის ძვერა...
 ასეთია დაო თურმე საქმის მხერა.
 ეჯიბრება მართას მარო, მაროს ფატი,
 ია-ვარდი, ხელში ტროსტი, განზე ქული
 დროს ატარებს შუაზე ვაჟი დანაყული!..
 — რა კარგია დაო ესა!..
 გეტყვი კიდევ სხვა რამესა?
 — ბევრსა! მარა, ეხლა კმარა!..
 გეჩქარება ნამეტარი
 იქნებ იგი შენი ქმარი,
 ტრიბუნიდან ნერწყვ გამშრალი
 სახლში გდია ცოცხალ-მკვდარი
 და კვლავ ბოდავს: ტილო... ტვინი...
 დედუფალი!.. რასპუტინი!..
 ნიკოლოზი!.. მინისტრები!..
 ვანო!.. კოსტა ერისთავი!..
 ნიკოკია... ხვრელში ტრია...
 დიმიტრელა... და ეს ყველა
 მავნე სულნი ბნელში ჰყრია!..
 ხა, ხა, ხა, ხა, რა კარგია ეს ამბავი გასწი მალე.
 შენ ქმარს თავი შეუკონე გენაცვალე
 და რაც დაგვრჩა უსათუოდ გეტყვი მალე!..

წაველა.

მხალთათვის

(თარგმანი)

ღია წერილი

(პირველ ნაწილის ბოქაულს კარტასევიჩის და ბათუმის მაძებარ პოლიციის უფროსს.)

ღიას, სწორეთ ის არის დამახასიათებელი ამ დიდი წლისათვის, რომ მან არ იცის შეზღუდვა. რატომ?

იმიტომ, რომ ეს არის დიდი რევოლიუციონური წელიწადი!

რევოლიუცია ერთი სერიოზული მტერი ყავს — ძველი, დახვეწილი წესწყობილება. რევოლიუცია მას უნდა მოეპყრას შეუზღუდავლათ, ისე, როგორც ქირურგი არ იბრალეებს დაჩირქებულ, დამპალ ნაწილს ადამიანის სხეულისას.

რევოლიუცია შეფის გადაგდებით სპობს სამეფო ძალა-უფლებას, არისტოკრატის დამხობით სასიკვდილო მახვილს სცემს თავად-აზნაურთა წოდებრივ პრივილეგიებს, პოლიციის განადგურებით ასამარებს დესპოტიზმს, ცრუმორწმუნეობის განიავებით საფუძველს უშლის ბერ-მონაზონთ და ხუცებს, ძველი რეჟიმის ჯალათ მსაჯულთების გადაყენებით და დატუქსვით ასამარებს უსამართლობას და თვითნებობას. ერთი სიტყვით, რევოლიუცია სპობს და ანადგურებს ყოველივე მას, რასაც თვითნებობისა და ძალმომრეობის დაღი აზის.

ეს ოპერაცია რთული და საფრთხილოა, მაგრამ რევოლიუცია მას აწარმოებს გამოცდილი და მარჯვე ხელით.

რაც შეეხება ოპერაციის დროს დანაკარგ ცოცხალი ხორცის რაოდენობას ამის შესახებ ჰკითხეთ ქირურგს: განა შეიძლება დაჩირქებული იარის ისე ამოთლა, რომ სისხლი არ დაიღვაროს?

ქირურგი ხშირათ წააგავს ყასაბს, ხოლო ექიმი ჯალათს. რევოლიუცია ასახირებს სხეულს, მაგრამ სამაგიეროთ სიცოცხლეს ანიჭებს მას.

ნუ თუ თქვენ მოითხოვთ მისგან, რომ ფთხილათ მოეპყრას დამპალ იარასდა შიგ ბალღამის ბუდე ამოუგდებელი დასტავოს?

რევოლიუცია ღრმა ჰრილობას აძლევს ცივილიზაციას, მაგრამ ეს ჰრილობა ანიჭებს სიცოცხლეს მთელ კაცობრიობას.

თქვენ ტკივილსა გრძობთ? რა ვუყოთ მერე? რამდენ ხანს გასტანს ეს ტკივილი? იმდენ ხანს, სანამ ოპერაცია არ დასრულდება.

მაგრამ, სამიგიეროთ, თქვენ სიცოცხლე მოგენიჭებათ.

რევოლიუცია მძიმე ოპერაციას უკეთებს ძველ წესწყობილებას. ეს ოპერაცია სისხლის დაუღვრეთათ წარმოუდგენელია.

ესტერი, რა გქნა, ვის გავეცნო, აწ მე თქვენებრ კოხტა ბიჭებს...

რესტორან-კაბინეტებში, აწ მე ვინლა დამპატიყებს?

აწ ვინ უნდა შემთავაზოს შამპანსკისა ტკბილი ღვინო...

თქვენებრ ზორბა ფულიანთან, აწ ვილასთან მოვილხანო?

ამდენ ჯავრს და დამცირებას ვით გაუძლოს ჩემს გულმა,

ღამით როგორ დავიძინო კოზინეტებს დაჩვეულმა.

აწ მშვიდობით დროს ტარებაე, ბამბანიოკამეფტებო;

სიტკობება რათ მომისპვთ, ოხ თქვენ სოციალისტებო.

როგორ ჩუმათ გაიპარენ... ასე იზამს მხოლოდ ხამი,

თითქო სხვას კი არ აელოს ნაჩაღნიკს და პრისტავს ქრთამი.

ქრთამის შიშით განა კაცი ბათუმიდან გაიქცევა!?

ვინც რუსეთში ქრთამს ქრთამს იღებდა რა ცხეშიც დაეტევა?

აფსუს თქვენო სიღამაზე, — ფული, ჩინი, დამბაჩ ხმალი

სხვას იქერდით, ღღეს თვით შიშობთ როგორ წახდა სამართალი..

მოთხრეს თითქო თქვენ ჩაგიცვამთ კაზაკისა ტანსაცმელი,

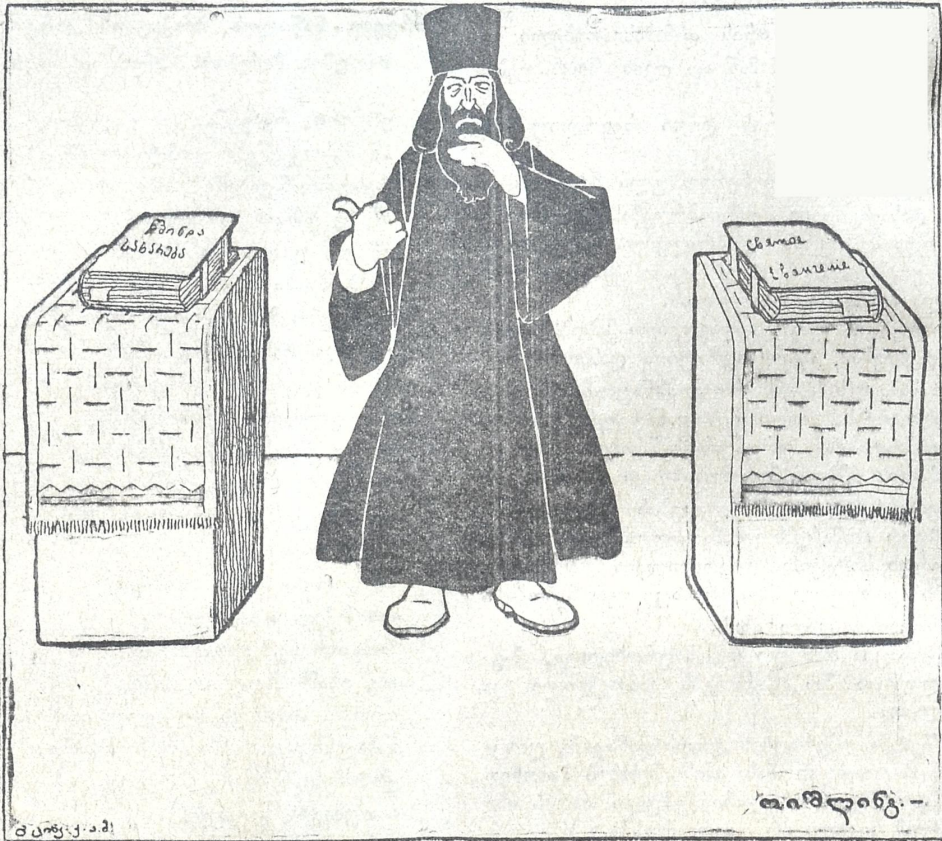
და თფილისში დასეირნობთ გაქვთ სხვა გვარი, სხვა სახელი.

გულით მინდა განუგემოთ, არ მოგუმორდეთ თქვენთან ვიყო,

თქვენი ნახვის მონატრული სა—ლი თამარკო.

ისკანდერ.

ერთი მათგანი*)

ქართველი მღვდელი

მომიწოდებენ ბრძოლად ერისთვის
გული მიმერჩის კარიერისთვის.

) ძნელი გასაგებია, თუ რით ხელმძღვანელობდა პატივცემული ცენზორ მთავრობაძე, როდესაც ამ სურათს ყელსა სჭრიდა. ჩვენის აზრით მას ამოკმედებდა გრძნობა „ღვთის-მოყვარულობისა“ და „ეშმაკის მოძულეობისა“. საჭიროა ფრთხვე აღინიშნოს, რომ „ეშმაკის მათრახის“ რედაქციას მხოლოდ თითოჯერ დასჭირდა სარგებლობა „ყოვლად სამღვდლო ლეონიდეთი“ და ყოვლად სამღვდლო პიროს ალავერდელით) მაგრამ ბ-ნმა ცენზორ მთავრობაძემ მაშინაც წაგვიშალა ფეგ სამ საში სრულიად უმანკო და საცენზურო სიტყვები. ჩვენ დარწმუნებული ვართ, რომ საიქიოს მოჰკითხვენ ცენზორს ამის პა.უხს, მაგრამ საჭირო იყო საიქიოსაც გაგვეგო მცირე რამ.

*) საჯაროთ ვაცხადებთ, რომ „ალავერდი“ ჩვენ არ გვიხმარია ტოლუმბა-შური განზრახვით.